

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Осадчого Вячеслава Володимировича

на дисертаційне дослідження **Волошиної Тетяни Володимирівни**
на тему **«Використання гібридного хмаро орієнтованого навчального
середовища для формування самоосвітньої компетентності майбутніх
фахівців з інформаційних технологій»**,

представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із планами відповідних галузей науки. В умовах змін, що відбуваються у світовій спільноті, активному розвитку ІТ-індустрії та зростаючому потенціалу ринку праці у цій галузі, постає актуальна проблема формування самоосвітньої компетентності майбутніх ІТ-фахівців, оскільки для їх успішного професійного розвитку необхідно сформувати самоосвітню компетентність, як основу подальшого самовдосконалення та конкурентоздатності на ринку праці в умовах інтенсивного розвитку інформаційних технологій. Для підготовки майбутніх ІТ-фахівців успішно використовуються онлайн академічні ресурси та сервіси, у навчальних закладах створено е-навчальні середовища для підтримки навчального процесу. Використання таких ресурсів та сервісів впливає не лише розвиток професійних компетентностей, а й на рівень сформованості самоосвітньої компетентності. Проте, у наукових дослідженнях, недостатньо обґрунтовано особливості використання гібридного хмаро орієнтованого навчального середовища (ГХОНС), яке призначене для навчання майбутніх фахівців ІТ-галузі, на формування їх самоосвітньої компетентності. Такі наукові розвідки дозволять максимально ефективно використовувати потенціал хмарних сервісів та ресурсів ГХОНС в організації освітнього процесу підготовки ІТ-фахівців закладу вищої освіти (ЗВО).

Дисертант розглянула підходи різних дослідників до визначення поняття самоосвітньої компетентності; проаналізувала вітчизняний та зарубіжний досвід формування самоосвітньої компетентності; визначила компоненти, критерії та рівні сформованості самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з

інформаційних технологій; здійснила класифікацію та добір основних хмарних ресурсів та сервісів для використання у процесі підготовки майбутніх ІТ-фахівців на основі розроблених критеріїв. Детально описано структуру методики використання ГХОНС для формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій, зокрема електронних навчальних курсів, академічних онлайн ресурсів, онлайн платформ та сервісів для розробки ІС, автоматизованих систем для перевірки завдань з програмування, сервісів комунікації та співпраці для формування самоосвітньої компетентності студентів ІТ-фаху

Таким чином, є підстави стверджувати, що дисертація Волошиної Т.В. має ознаки актуальності, що полягають, по-перше, у зверненні автора до важливої та затребуваної проблеми необхідності побудови ГХОНС для формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій на основі гібридної хмарної моделі; по-друге, у тому, що авторові вдалося визначити не тільки особливості моделювання ГХОНС ЗВО, а й представити відповідний практичний досвід використання компонентів ГХОНС для організації навчальної діяльності майбутніх фахівців з інформаційних технологій відповідно до визначених процедур: інтеграція академічних онлайн ресурсів у ЕНК; використання онлайн платформ і сервісів для розробки ІС; використання сервісів колективної роботи для організації групових проектів.

Тому актуальність виконаного Волошиною Т.В. дослідження не підлягає сумніву, а рецензована робота представляє новий етап наукового розгляду означеної проблеми.

Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри інформаційних і дистанційних технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України «Створення гібридного хмаро орієнтованого інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу аграрного профілю» (ДР №0116U001594, 2015-2017 рр.), одним з виконавців якого була дисертантка.

Нові факти, одержані здобувачкою. Наголосимо, що переконливому обґрунтуванню дисертантом актуальності та новизни результатів дослідження сприяли визначення ступеню дослідженої проблеми, та ретельно виконаний аналіз досвіду використання інформаційно-комунікаційних технологій для формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців у вітчизняній та зарубіжній освітній практиці, що представлений у підрозділі 1.2-1.4.

До теоретичного здобутку роботи, який водночас має ознаки наукової новизни, відносимо:

– обґрунтування поняття «самоосвітня компетентність майбутніх фахівців з інформаційних технологій» та компонентного складу самоосвітньої компетентності; рівнів сформованості та критеріїв оцінювання в п.1.1;

– обґрунтування поняття «гібридне хмаро орієнтоване навчальне середовище» (п.2.2.) та критеріїв добору ресурсів та сервісів, які інтегруються у ГХОНС (п.1.4);

– розроблену та представлену в п.2.2. чотирьох компонентну модель ГХОНС для підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій та модель формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій з використанням ГХОНС.

Вважаю, що вдало сформована структура дисертації, дала можливість переконливо та різнобічно розкрити обрану для вивчення наукову проблему, що сприяло також використанню комплексу адекватних дослідницьких методів, зазначених у вступі.

Значення отриманих автором результатів для педагогічної науки і практики. Варто зазначити практичну цінність роботи, що полягає у розробленій методиці використання гібридного хмаро орієнтованого навчального середовища (ГХОНС) для формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій; визначенні хмарних сервісів та ресурсів ГХОНС, які доцільно використовувати у процесі навчання дисциплін професійного спрямування майбутніх фахівців з інформаційних технологій з метою формування самоосвітньої компетентності.

Практичне значення наукового доробку Волошиної Т.В. також підтверджено впровадженням результатів дисертаційного дослідження в освітній процес п'яти закладів вищої освіти, про що свідчать відповідні акти впровадження та довідки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертаційному дослідженні. Дослідження побудоване на достатній джерельній базі, вивчення такого значного масиву джерел дало автору підстави для формулювання обґрунтованих наукових висновків, що засвідчили достатню методологічну культуру дисертантки. Сукупність проаналізованих дисертантом джерел свідчить про глибину проведеного дослідження.

Досягненню поставленої мети та вирішенню поставлених завдань слугував комплекс взаємопов'язаних методів, як загальнонаукових, так і емпіричних та статистичних.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Структура дисертаційного дослідження Волошиної Т.В, логічна. У дисертації виважено та коректно сформульовано науковий апарат, визначено наукову новизну, обґрунтовано практичне значення роботи.

Робота складається з чотирьох логічно пов'язаних розділів. В першому розділі досліджуються питання поняття та структури самоосвітньої компетентності, визначені критерії та індикатори оцінювання, рівні сформованості, досліджені ІКТ, які ефективно застосовуються для підготовки ІТ фахівців та запропоновані критерії добору ресурсів та сервісів для використання у навчальному процесі майбутні ІТ-фахівців. Таким чином дисертантка повністю визначила понятійний апарат та інструментарій для наступного проведення педагогічного експерименту. Другий розділ присвячений моделюванню гібридного хмаро орієнтованого навчального середовища та його використанню для формування самоосвітньої компетентності. Розроблено та обґрунтовано відповідні моделі, які у достатній мірі дають уявлення про склад середовища та компоненти формування самоосвітньої компетентності з його використанням. У третьому розділі описана методика використання ГХОНС для формування

самоосвітньої компетентності із застосуванням процедурного підходу. Четвертий розділ присвячений опису організації педагогічного експерименту та аналізу його результатів з використанням адекватних статистичних методів.

Загалом робота має цілісний, завершений характер самостійного оригінального наукового дослідження, яке робить певний внесок у розвиток педагогічної науки та практики.

Найбільш суттєві результати дослідження. Отже, найбільш суттєвими результатами дисертаційного дослідження, особисто одержаними дисертанткою, можна вважати:

1. ґрунтовний аналіз академічних ресурсів та сервісів для формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій та критерії їх добору;

2. модель гібридного хмаро-орієнтованого навчального середовища підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій;

3. методику використання гібридного хмаро-орієнтованого навчального середовища для формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій відповідно до таких процедур: інтеграція онлайн академічних ресурсів у електронні навчальні курси (ЕНК) дисциплін професійного спрямування; використання онлайн платформ і сервісів для розробки інформаційних систем (ІС); використання сервісів колективної роботи для виконання групових проєктів;

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Попри значущість отриманих Волошиною Т.В. методологічних, теоретичних і практичних дослідницьких результатів, мусимо висловити деякі зауваження та побажання до дисертаційного дослідження, які носять переважно рекомендаційний або ж дискусійний характер та можуть посприяти подальшим дослідженням у даній галузі, а саме:

1. Обґрунтовуючи поняття самоосвітньої компетентності, не досліджується визначення цього поняття зарубіжними вченими.

2. При уточненні поняття "самоосвітня компетентність" майбутніх фахівців з інформаційних технологій недостатньо відображено специфіка зазначеної категорії студентів.

3. У дисертації варто більше уваги приділити обґрунтуванню використання саме гібридного середовища для підготовки майбутнього ІТ-фахівця, а саме формування його самоосвітньої компетентності.

4. У дисертації не були проаналізовані навчальні плани підготовки у галузі інформаційних технологій різних закладів вищої освіти, та не визначено місце використання розробленого наукового здобутку саме при підготовці фахівців із інформаційних технологій.

5. У моделі формування самоосвітньої компетентності розглянуті види освіти – формальна, неформальна та інформальна. Перші дві також розглянуті у 3 розділі, де досліджена методика використання ГХОНС для формування самоосвітньої компетентності, але інформальна освіта не знайшла свого відображення у подальшій роботі дисертантки.

6. При створенні моделі формування самоосвітньої компетентності майбутніх ІТ-фахівців з використанням гібридного хмаро орієнтованого навчального середовища краще більш широко використовувати елементи адаптаційного навчання.

7. Деякі складові моделі формування самоосвітньої компетентності майбутніх ІТ-фахівців з використанням ГХОНС ЗВО, у роботі (авторефераті) представлені досить стисло, що не дає можливості у повному обсязі оцінити оригінальність цієї моделі.

8. У методичній частині роботи доцільно було б надати більш детальні методичні рекомендації щодо використання запропонованих технологій при організації самостійної роботи майбутніх фахівців із інформаційних технологій, можливо на прикладі конкретних тем.

9. З аналізу результатів експерименту, наведеного у четвертому розділі роботи, не зрозуміло, чи спостерігалася залежність підвищення рівня готовності

від індивідуально-особистісних якостей студентів, року набору або профілю навчання.

Повнота викладення результатів дисертації в опублікованих працях. Результати наукового дослідження Волошиної Т.В. стали надбанням наукової спільноти шляхом обговорення на науково-практичних конференціях різних рівнів, а також на засіданнях кафедри інформаційних і дистанційних технологій Національного університету біоресурсів і природокористування України та Всеукраїнському науково-методичному семінарі «Системи навчання і освіти в комп'ютерно-орієнтованому середовищі» Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Результати дослідження висвітлено у 28 публікаціях, з них: 1 монографія (колективна); 7 статей у провідних наукових фахових виданнях, затверджених МОН України (6 – у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз); 2 статті в іноземних наукових виданнях; 18 публікацій у збірниках наукових праць конференцій, семінарів (12 одноосібних).

Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації. Дисертація та автореферат Волошиної Т.В. оформлені відповідно до чинних вимог такого рівня робіт. Автореферат цілком відображає текст дисертації та результати дисертаційного дослідження.

Висновки до розділів та загальні висновки з дослідження виважені, цілісні, комплексно та концентровано виявляють авторську позицію та високий рівень узагальнення теоретичного та емпіричного матеріалу. Додатки представляють ґрунтовне опрацювання нормативного та статистичного матеріалу, тому можуть вважатися окремим результатом дослідницької роботи.

Загальний висновок. Аналіз дисертації Волошиної Т.В. «Використання гібридного хмаро орієнтованого навчального середовища для формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій» засвідчує, що вона є актуальним, завершеним, цілісним і самостійним дослідженням, яке має належну наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

У дисертаційному дослідженні отримано науково обґрунтовані результати, що дали змогу автору здійснити комплексне вирішення важливого актуального наукового завдання, що полягало у тому, щоб цілісно розкрити особливості використання гібридного хмаро-орієнтованого середовища для формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Рецензоване дослідження відповідає за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів встановленим вимогам до кандидатських дисертацій, зокрема пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою КМУ № 567 від 24.07.2013 (зі змінами, внесеними постановою КМУ № 1159 від 30. 12. 2015), а його автор Волошина Тетяна Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри інформатики і кібернетики
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

Осадчий В.В.

Підпис: *Осадчий В.В.*
Місце: *Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького*
В.В. Осадчий